

1. Diagonalisering

Betrakt diagonalmatrisen

$$D = \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ 0 & -5 \end{bmatrix}.$$

Det er relativt enkelt å multiplisere D med vektorer i $\mathbb{R}^2$ eller $\mathbb{C}^2$. Det er også veldig enkelt å gange D med seg selv, for eksempel kan D^5 finnes som

$$D^5 = D \cdot D \cdot D \cdot D \cdot D = \begin{bmatrix} 3^5 & 0 \\ 0 & (-5)^5 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 243 & 0 \\ 0 & -3125 \end{bmatrix}.$$

Prøver vi å gjøre det samme med en generell kvadratisk matrise A , blir det mer utfordrende. Vi ser igjen på matrisen

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 3 \\ 4 & -3 \end{bmatrix},$$

I forrige seksjon fant vi egenverdiene til A ; $\lambda_1 = 3$ og $\lambda_2 = -5$. De tilhørende egenvektorene var

$$\mathbf{v}_1 = \begin{bmatrix} 3 \\ 2 \end{bmatrix} \quad \text{og} \quad \mathbf{v}_2 = \begin{bmatrix} 1 \\ -2 \end{bmatrix}.$$

Det betyr at vi har

$$A\mathbf{v}_1 = 3\mathbf{v}_1 \quad \text{og} \quad A\mathbf{v}_2 = (-5)\mathbf{v}_2.$$

Lar vi $\mathbf{v}_1$ og $\mathbf{v}_2$ være kolonnene i en matrise P , og λ_1 og λ_2 være tallene i en diagonalmatrise; altså

$$D = \begin{bmatrix} 3 & 0 \\ 0 & -5 \end{bmatrix} \quad \text{og} \quad P = \begin{bmatrix} 3 & 1 \\ 2 & -2 \end{bmatrix},$$

får vi

$$AP = PD.$$

Vi observerer at P er inverterbar med invers

$$P^{-1} = \frac{1}{8} \begin{bmatrix} 2 & 1 \\ 2 & -3 \end{bmatrix}.$$

Vi kan altså multiplisere begge sidene av $AP = PD$ med P^{-1} og få

$$A = PDP^{-1}.$$

Dette gir oss en enkel måte å finne A^k for alle k med formelen

$$\begin{aligned} A^k &= \overbrace{(PDP^{-1})(PDP^{-1}) \dots (PDP^{-1})}^{n \text{ times}} \\ &= PD \underbrace{(P^{-1}P)}_{=I_2} D \underbrace{(P^{-1}P)}_{=I_2} \dots D \underbrace{(P^{-1}P)}_{=I_2} DP^{-1} \\ &= PD^k P^{-1} \end{aligned}$$

Definisjon

En $n \times n$ -matrix A er **diagonaliserbar** hvis det eksisterer en diagonalmatrise D og en inverterbar matrise P slik at

$$A = PDP^{-1}.$$

Vi sier at P diagonaliserer A .

Ikke alle matriser er diagonaliserbare så vi må finne en metode for å avgjøre diagonaliserbarhet.

Resultat 1.0.1

En $n \times n$ -matrise A er diagonaliserbar hvis og bare hvis A har n lineært uavhengige egenvektorer.

Bevis. Her viser vi kun at nok egenvektorer gir diagonaliserbarhet. Anta at A har n lineært uavhengige egenvektorer $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \dots, \mathbf{v}_n$ med tilhørende egenverdier $\lambda_1, \lambda_2, \dots, \lambda_n$. For hver egenvektor har vi

$$A\mathbf{v}_k = \lambda_k \mathbf{v}_k.$$

Som over kan vi putte alt dette inn i en matriselikning

$$AP = PD,$$

hvor

$$D = \begin{bmatrix} \lambda_1 & 0 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & \lambda_2 & 0 & \dots & 0 \\ 0 & 0 & \lambda_3 & \dots & 0 \\ \vdots & \vdots & \vdots & \ddots & \vdots \\ 0 & 0 & 0 & \dots & \lambda_n \end{bmatrix}$$

og

$$P = [\mathbf{v}_1 \quad \mathbf{v}_2 \quad \dots \quad \mathbf{v}_n].$$

Siden $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2 \dots \mathbf{v}_n$ er lineært uavhengige er $n \times n$ -matrisen P inverterbar. Vi kan altså finne inversmatrisen P^{-1} og vi har

$$A = PDP^{-1}.$$

Vi konkluderer med at A er diagonaliserbar. □

Merknad

Generelt har vi at hvis en $n \times n$ -matrise har n ulike egenverdier, er den diagonaliserbar siden hver egenverdi står til minst én egenvektor, og det kan vises at egenvektorer assosiert med ulike egenverdier er lineært uavhengige.

Eksempel 1.0.1

Matrisen

$$\begin{bmatrix} 0 & -1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}$$

har egenverdier

$$\lambda = \pm i$$

med ikke-null vektorer i $\text{span} \left\{ \begin{bmatrix} i \\ 1 \end{bmatrix} \right\}$ som egenvektorer til $\lambda_1 = i$, og de ikke-null vektorene i $\text{span} \left\{ \begin{bmatrix} 1 \\ i \end{bmatrix} \right\}$ som egenvektorer til $\lambda_2 = -i$.

Dette betyr at A er diagonaliserbar som en *kompleks* matrise med diagonalmatrise

$$D = \begin{bmatrix} i & 0 \\ 0 & -i \end{bmatrix}$$

og inverterbar matrise

$$P = \begin{bmatrix} i & 1 \\ 1 & i \end{bmatrix}.$$

Eksempel 1.0.2

Vi ser nå på matrisen

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}.$$

Egenverdiene til A er 1:

$$\det \left(\begin{bmatrix} 1 - \lambda & 1 \\ 0 & 1 - \lambda \end{bmatrix} \right) = (1 - \lambda)^2.$$

Egenvektorene til 1 er de ikke-null vektorene i nullrommet av

$$A - I_2 = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}.$$

Dette er vektorene utspent av $\begin{bmatrix} 1 \\ 0 \end{bmatrix}$. Vi kan ikke konstruere to lineært uavhengige vektorer fra kun én, så spesifikt ser vi at A ikke har to lineært uavhengige egenvektorer. Dermed er ikke A diagonaliserbar.